

Cultura de purgatori

Joan Rendé i Masdeu

«A ra vos entés preycar del judici particular per lo qual passen les ànimes exites de aquest món, ans que entren en paraís. Lo qual juhí se fa en tres maneres: lo de la bona ànima se fa que vage a paraís; lo de la mala ànima se fa que devalle a infern; lo de la ànima cominal se fa que vage a purgatori.»

Sant Vicent Ferrer ja veia les coses clares, i escrivia els seus sermons amb la previsió que poguessin ser aplicats literalment als problemes dels nostres dies.

Hem acabat d'enllestir la tongada dels premis literaris de tardor-hivern; l'apoteosi final l'ha representada, com cada any, el tàndem Nadal-Pla. Els premis literaris constitueixen el camí per excel·lència, o potser el via crucis, a través del qual els pobres

escriptors pretenen un cel terrenal.

I no és el propòsit d'aquesta plàtica rabejar-nos una vegada més en la discussió o la crítica sobre la licitud o la camàndula dels premis literaris.

En canvi, el que commou aquí la nostra observació és la peculiar existència, a casa nostra, d'uns premis —d'unes «quermesses» literàries— de composició mixta (bilingüe, en diuen ara). Són el resultat d'una mica de vergonya i d'una gran condescendència per part d'uns promotors que, durant molts anys, no s'havien proposat sinó premiar la llengua espanyola.

D'uns anys ençà, la cosa ha canviat i els escriptors catalans també poden aspirar a la glòria terrenal. ¿Però ha canviat tan realment? El resultat de l'endemà de la nit de Reis al

Ritz (la nit del Josep Pla i de l'Eugenio Nadal) es reflecteix cada any amb valors de mesura molt diferent en els mitjans de comunicació. El Nadal, el Planeta o el que sigui, hi són comentats profusament i amb generositat; el Pla, dotat amb una fortuneta monetària idèntica, o el Ramon Llull, són sempre tractats com una anècdota marginal, secundària; no importa que en parli *El País*, que ens ve de Madrid, o *La Vanguardia*, que ara s'ha tornat catalanista. És la traducció de la consciència immutable dels poders indulgents; n'és, però, també, la propagació i la perduració cap a la posteritat.

¿Per què s'esdevé d'aquesta manera? Doncs, perquè la literatura catalana deu ser «cominal», és a dir, de purgatori.

Críticar els socialistes

Gustau Muñoz

Una mica més de dos anys després d'haver arribat al govern, l'hora de les crítiques als socialistes marca el ple. No és que en manquen els motius. La política econòmica és tan a la dreta que fa enyorar la menyspreada socialdemocràcia nòrdica. La política internacional és cada vegada més atlantista i hom no gosa explicar les veritables raons de la desitjada —ara— permanència en l'OTAN, potser perquè no es pot fer amb cara i ulls. La renovació dels procediments de l'administració pública no es veu enlloc. A més, creix de manera preocupant l'estil carismàtic de direcció política del president del govern.

D'altra banda, l'ascens d'una nova classe política i administrativa, de vegades una mica exhibicionista, esvera molta gent. Tot això resumeix una gran distància entre promeses electorals i feina feta. I, més enllà, entre els desitjos i les expectatives es-

timulades i la renúncia, no ja al projecte socialista (reduït a programa de «modernització») o socialdemòcrata, sinó a la inauguració anunciada de nous mètodes d'exercici del poder. Qüestions com els casos de tortura o el tenebrós afer del GAL i l'assassinat de S. Brouard no reforcen, precisament, l'esvaïda imatge d'un canvi que no s'ha esdevingut.

I, tanmateix, cal distingir i donar precisió a les crítiques. Tan negatiu és el triomfalisme del poder (ara una mica apagat) com el catastrofisme i la crítica indiscriminada. Perquè avui corren moltes menes de crítica. Hi ha la de la dreta autoritària, que cerca recuperar el poder per aprofundir, és clar, el costat més dolent de la política actual. Hi ha una crítica liberal que fa riure. Hi ha la crítica de l'esquerra, que, no obstant això, no aconsegueix la mínima coherència entre els diversos components, que ensopega amb el llast per-

manent de l'esfondrament comunista i també amb l'obstacle real d'una crisi política.

Hi ha també la crítica espontània de diversos sectors socials —mitjans i populars—, decebuts, que no expressen tan sols manca de cultura política o interessos corporatius i que són les víctimes autèntiques de la no-realització de les reformes promeses o esperades. Aquest corrent té legitimitat i pot fer nosa al PSOE. Cal reflexionar i escoltar aquest sector social. Fóra perillós que basculàs vers la dreta. Ja que amb els socialistes —cal ser justos— hi ha, bé que amb mancances, democràcia i llibertat. Hi ha també encerts puntuals i petits canvis reeixits, que cal valorar a la llum d'una realitat social que és com és i no com voldríem que fos. Hi ha, sobretot, un clima de normalitat civil. Això no és encara tot, però és la base de tot. Amb els altres...